

Bildande av naturreservatet Skålltorp i Skara kommun

Innehåll

Beslut om bildande m.m.
Syfte
Beslut om föreskrifter
Beskrivning av naturreservatet
Planeringsbakgrund
Ärendets handläggning
Skälen för beslut
Upplysningar
Ersättningstalan
Kungörelse
Hur man överklagar

Bilagor

Bilaga 1. Beslutscharta
Bilaga 2. Översiktscharta
Bilaga 3. Skötselplan
Bilaga 4. Stjälkabo dikningsföretag av år 1940
Bilaga 5. Sakägarförteckning
Bilaga 6. Besvärshänvisning O4:1
Bilaga 7. Sändlista

Administrativa uppgifter

Namn:	Naturreservatet Skålltorp
RegDOS ID	2014233
Län:	Västra Götalands län
Kommun:	Skara
Ungefärlig mittpunkt	1369706,7 – 6478246,2
Fastigheter och ägare:	Enligt sakägarförteckning (bilaga 4)
Nyttjanderättsinnehavare:	Enligt sakägarförteckning (bilaga 4)
Areal (ha):	15,1 ha
Förvaltare:	Länsstyrelsen i Västra Götaland
Naturgeografisk region:	Vänerslätterna
Objektskategori:	Ädellövskog
IUCN-kategori:	Strikt naturresept

Beslut om bildande m.m.

Länsstyrelsen förklarar det område som avgränsats på kartan i bilaga 1 som naturreservat. Beslutet är fattat med stöd av 7 kap 4 § miljöbalken (1998:808).

Naturreservatets gränser ska märkas ut i terrängen.

Namnet ska vara Naturreservatet Skålltorp.

Länsstyrelsen fastställer skötselplanen i bilaga 3. Beslutet är fattat med stöd av 3 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m..

Syfte

Syftet med naturreservatet är att:

- Bevara och utveckla en värdefull naturmiljö i form av mosaikartad och naturskogsliknande lövskog med fuktiga triviallövpartier och torrare områden där ädellöv och hassel dominerar (Natura 2000-habitaten: Lövsumpskog 9080 och Näringsrik ekskog 9160).
- Restaurera och skapa öppna trädklädda betesmarker (Natura 2000-habitatet: Trädklädd betesmark 9070).
- Strukturer som varierande trädålder, trädslagssammansättning och död ved skall förekomma i för skogsmiljön riklig omfattning. De trädklädda betesmarkerna skall på sikt vara fria från igenväxningsvegetation och välbetade.
- Bevara och utveckla naturvärden knutna till solitära hagmarksekar.

Syftet ska tryggas genom att:

- Delar av lövskogen lämnas att utvecklas fritt. Delar av skogen betas extensivt.
- Områden som tidigare utgjort betesmark och som ännu hyser gott om gamla ekar med "hagmarkskaraktär" återställs till trädbärande betesmark
- Ett centralt granbestånd omförs till betesmark.
- Kvarvarande äldre ekar med hagmarkskaraktär friställs.

Beslut om föreskrifter

Länsstyrelsen beslutar att följande föreskrifter ska gälla i naturreservatet.
Beslutet är fattat med stöd av 7 kap 5, 6 och 30 §§ miljöbalken.

A. Föreskrifter om inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden (7 kap 5 § miljöbalken)

Det är förbjudet att inom naturreservatet:

1. Uppföra byggnad eller anläggning.
2. Anlägga väg, luft- eller markledning.
3. Anordna upplag, utföra fyllning eller tippning.
4. Borra, spränga, gräva, schakta, dämma eller bedriva täkt av något slag, ej heller husbehovstäkt.
5. Dikesrensa.
6. Avverka, gallra, röja plantera eller utföra annan skogsbruksåtgärd.
7. Ta bort eller upparbeta dött träd eller vindfälle.
8. Tillföra naturliga, kemiska eller biologiska bekämpningsmedel.
9. Stödutfodra med annat än mineralfoder.

Det är vidare förbjudet att utan Länsstyrelsens tillstånd:

10. Bedriva bete mellan 1 nov – 15 april
11. Upplåta mark för orientering eller annan idrottstävling, ej heller lägerverksamhet.

Föreskrifter enligt A ovan gäller inte i följande fall:

- När förvaltaren, eller den förvaltaren utser, utför åtgärder som behövs för naturreservatets vård och skötsel.

Föreskriften enligt A4 ovan gäller inte i följande fall:

- Vid byte av rörledning inom Stjälkabo dikningsföretag av år 1940 (se bilaga 4). Samråd skall dock hållas med Länsstyrelsen minst 6 veckor innan åtgärd.

Föreskriften enligt A5 ovan gäller inte i följande fall:

- Vid rensning av diken till fastställda dimensioner inom Stjälkabo dikningsföretag av år 1940 (se bilaga 4). Samråd skall dock hållas med Länsstyrelsen minst 6 veckor innan åtgärd

Föreskriften enligt A9 ovan gäller inte i följande fall:

- Vid övergångsutfodring under högst en vecka vår respektive höst efter överenskommelse med förvaltaren och på särskilt anvisad plats.

B. Föreskrifter om skyldighet att tåla visst intrång (7 kap 6 § miljöbalken)

Fastighetsägare och innehavare av särskild rätt ska tåla att följande anordningar utförs och att följande åtgärder vidtas.

1. Utmärkning av naturreservatet i terrängen.
2. Uppsättning och underhåll av informationstavlor
3. Uppsättning och underhåll av stängsel för betesdjur.
4. Restaurering av lövskog och betesmark
5. Avverkning, gallring, röjning, plantering och betesdrift i den mån markägaren inte, efter samråd med förvaltaren, själv utför dessa åtgärder.
6. Genomförande av undersökningar av djur- och växtarter samt av mark- och vattenförhållanden.
7. Körning med motordrivet fordon i samband med skötselåtgärder.

I den till detta beslut hörande skötselplanen (bilaga 3) framgår i detalj var anordningar ska utföras och åtgärder vidtas.

C. Ordningsföreskrifter om rätten att färdas och vistas inom naturreservatet samt om ordningen i övrigt inom naturreservatet (7 kap 30 §)

Det är förbjudet att inom naturreservatet:

1. Framföra motordrivet fordon annat än i samband med uttransport av fällt vilt med s.k. älghugare eller motsvarande.
2. Bryta kvistar, fälla eller på annat sätt skada levande eller döda, stående eller omkullfallna träd och buskar.
3. Elda.
4. Utplantera växt- eller djurart.

Föreskrifter enligt C ovan gäller inte i följande fall:

- När förvaltaren, eller den förvaltaren utser, utför åtgärder som behövs för naturreservatets vård och skötsel.

Beskrivning av naturreservatet

Allmänt

Naturreservatet består främst av en mosaik av fuktiga asp- alskogar och torrare partier med ädellövlund som vuxit igen sedan tidigare bete upphört. Området är flackt och genom området rinner två bäckar vilka bidrar till att skapa flera sumpskogspartier. Mitt i reservatet finns en granplantering på en tidigare åkermark. Inslaget av grova hagmarksekar är mycket stort i områdets östra del. Längst i söder finns en damm och i anslutning till denna växer bl.a. grova askar.

Naturvärden

Området har höga naturvärden knutna till den naturskogsartade lövskogsmiljön som främst består av fuktig al- och aspskog längs med områdets bäckar och fuktstråk samt torrare ek- hasselskog. I de fuktigare delarna har al och asp i stor utsträckning uppnått grova dimensioner och ställvis finns sockelbildningar. Död ved förekommer i god mängd. Området hyser en värdefull lundartad flora, bl.a. har tibast hittats på flera ställen.

Höga naturvärden finns också knutna till ett stort antal grova ekar av hagmarkskaraktär som främst finns i områdets östra del. Dessa vittnar om en öppnare betesperiod. Reservatet ligger i ett landskap rikt på gamla ekar. En restaurering av områdets ektäta områden till betesmark skulle innebära att dessa ekar friställs och på så sätt bidra till att bevara den ekberoende floran och faunan i landskapet.

Kulturhistoriska värden

I det centrala granbeståndet finns en dokumenterad fossil åker vilket syns i terrängen främst i form av flera odlingsrösen samt en stenmur.

Markanvändning

Enligt häradskartan från 1880-talet utgjordes området av utmarksbete med lövträd. Delar av det centrala granbeståndet har brukats som åkermark vilket syns bl.a. i form av flera odlingsrösen. Delar av området hyser gott om ekar som vittnar om en öppnare period.

Friluftsliv

Inga stigar eller andra anordningar för besökare finns i området varför man får anse att skogen är svårframkomlig och antalet besökare är begränsat.

En mer utförlig beskrivning av området lämnas i skötselplanen.

Planeringsbakgrund

Riksintressen m.m.

Områdets östra del ligger inom Riksintresse för Kulturmiljövård.

Kommunal översiktsplan

Beslutet överrensstämmer med intentionerna i översiktsplanen för Skara kommun.

Befintligt områdesskydd

Området omfattas inte av något befintligt områdesskydd.

Ärendets handläggning

Området utpekades som lämpligt för formellt skydd i samband med regeringens uppdrag till Naturvårdsverket 2002-06-13 att genomföra en naturvärdesbedömning av all statlig skogsmark (M2002/2121/Na).

Därefter har viss gränsjustering gjorts efter förankring med Sveaskog AB.

Området ingick sedan i den överenskommelse om långsiktigt skydd av särskilt värdefulla naturskogsområden som tecknades mellan Sveaskog AB och Naturvårdsverket den 13 juni 2008. Denna överenskommelse innebär att Sveaskog AB upplåter marken för Naturreservatsbildning utan ersättning, men att Sveaskog AB kvarstår som markägare.

Remiss och föreläggande

Sveaskog AB, Skålltorps Personaljaktlag samt Eggby-Skärv Älgjaktlag har, som berörda mark- och sakägare, förelagts enligt 24 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m m att yttra sig över förslag till beslut med föreskrifter och skötselplan.

Förslaget till naturreservat har remitterats till Skara kommun och Skogsstyrelsen.

Skaraortens ridskola, Skara naturskyddsförening, Thomas Perkiö samt Per-Olof Pauli har fått förslaget för kännedom och eventuellt yttrande.

Inkomna yttranden

Yttranden har kommit in från Sveaskog AB, Skogsstyrelsen, Skara kommun, Per-Olof Pauli, Skaraortens ryttaförening och Skålltorps personaljaktlag

Skara kommun tillstyrker förslaget. Skogsstyrelsen, Skaraortens ryttaförening och Skålltorps personaljaktlag har inget att erinra mot förslaget.

Sveaskog tillstyrker förslaget men påpekar att bete med häst inte är lämpligt inom skötselområdena 2 och 3. Sveaskog anser därför att det bör preciseras i skötselplanen vilket djurslag som skall beta områdena. Vidare tycker Sveaskog att det bör framgå tydligt i handlingarna att den statliga naturvården tar finansiellt ansvar för förvaltningen.

Per-Olof Pauli önskar möjlighet att underhålla befintliga diken och rörläggningar inom Stjälkabo dikningsföretag av år 1940.

Länsstyrelsen har tillmötesgått Per-Olofs paulis önskemål i beslutet och arbetat in Sveaskogs synpunkter i skötselplanen.

Skälen för Länsstyrelsens beslut

Reservatet hyser mycket höga biologiska bevarandevärden främst på grund av att skogen till största delen är förhållandevis orörd med varierade trädslag och ett stort inslag av grova alar, aspar och ädellövträd samt mycket död ved i olika former. Områdets hyser också höga naturvärden knutna till grova ekar av hagmarkskaraktär. Här finns en värdefull lundartad flora med bl.a. Tibast.

Miljömål

Naturreservatet utgör ett led i arbetet med att uppnå de av riksdagen antagna miljömålen *Levande skogar*, delmål 12.1 - långsiktigt skydd av skogsmark och *Ett rikt odlingslandskap*, delmål 13:1 - ökad areal och skötsel av ängs- och betesmarker.

Intresseprövning

Med hänsyn till områdets värden och naturreservatets syften kommer pågående markanvändning att avsevärt försvåras. Länsstyrelsen bedömer att områdets värden bäst ges ett långsiktigt skydd genom bildande av naturresevat. Föreskrifterna är anpassade till naturresevatets syften och värden. De är främst avsedda att begränsa skador på mark samt växt- och djurliv. Vid en avvägning mellan enskilda och allmänna intressen i enlighet med 7 kap 25 § miljöbalken finner Länsstyrelsen att föreskrifterna inte går längre än vad som krävs för att syftet med skyddet ska tillgodoses.

Hushållningsbestämmelser

Naturresevatetsbildningen är förenlig med hushållningsbestämmelserna för mark- och vattenområden enligt 3 och 4 kap. miljöbalken och med den för området gällande översiktsplanen.

Upplýsningar

Dispens från föreskrifterna m.m.

Om det finns särskilda skäl får Länsstyrelsen medge dispens från föreskrifterna för naturresevatet. Dispens får dock inte lämnas för åtgärder som strider mot syftet med naturresevatet. Om det finns synnerliga skäl får Länsstyrelsen helt eller delvis upphäva beslutet om naturresevatet (7 kap 7 § miljöbalken).

Gagnvirke

Alla virkessortiment inkl. grenar och toppar (GROT) som tas ut ur området med stöd av föreskrifter och skötselplan tillfaller Sveaskog AB.

Insektsangrepp

Det ansvar som markägaren har enligt 29 § skogsvårdslagen kommer efter naturresevatetsbildningen att vara statens ansvar.

Annan lagstiftning gäller som vanligt

Vid sidan av föreskrifterna för naturreservatet gäller annan lagstiftning som vanligt. Lagar och föreskrifter som bedöms vara av särskild betydelse för att syftet med naturreservatet ska uppnås är t.ex. följande:

- Regler om körning i terräng i terrängkörningslagen och terrängkörningsförordningen.
- Regler om fridlysning av växter och djur i miljöbalken och artskyddsförordningen.

Förvaltare och förvaltningsuppgifter

- Förvaltare är Länsstyrelsen i Västra Götalands län.
- Naturreservatets gränser märks ut i terrängen genom förvaltarens försorg enligt anvisningar av Naturvårdsverket.
- Förvaltningen bedrivs enligt den skötselplan som fastställts av Länsstyrelsen. Skötselplanen ska ligga till grund för naturreservatets skötsel och ska vid behov revideras.

Ersättningstalan

Om överenskommelse om ersättning inte kan träffas, måste sakägare som vill göra anspråk på ersättning eller inlösen väcka talan i Miljödomstolen som får avgöra ersättningsfrågan. Sådan talan måste enligt 31 kap 13 § miljöbalken lämnas in till Miljödomstolen inom ett år efter att detta beslut vunnit laga kraft, i annat fall förlorar sakägaren rätten till ersättning.

Kungörelse

Beslutet ska kungöras i länets författningssamling och i Västgöta tidningar – Västgöta bladet, Nya Lidköpings-tidningen och Skaraborgsbygden.

Föreskrifterna enligt 7 kap 30 § miljöbalken träder i kraft den dag som framgår av kungörelsen i Länsstyrelsens författningssamling och gäller omedelbart även om de överklagas.

Hur man överklagar

Detta beslut kan överklagas hos regeringen, se bifogat formulär O4:1.

I detta ärende har länsöverdirektör Göran Bengtsson beslutat. Naturvårds- handläggare Henrik Roos har varit föredragande. I handläggningen har också deltagit naturvårdsdirektör Sven Swedberg, antikvarie Lisa Ragnarsson, länsarkitekt Jens Rasmusen, och länsjurist Anders Hjalmarsson.

Göran Bengtsson

Henrik Roos